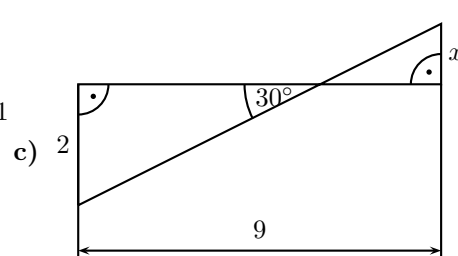
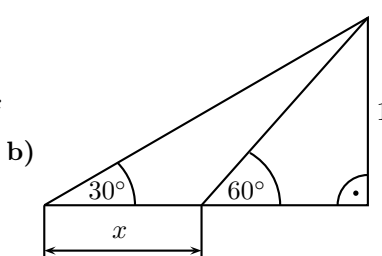
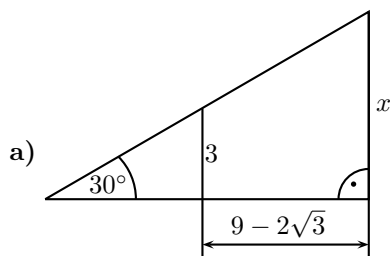
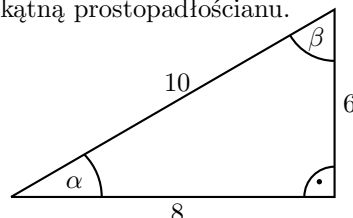

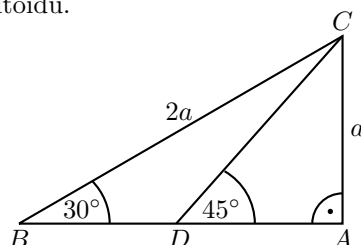
1. Wyznacz długości boków trójkąta prostokątnego ABC oraz wartości funkcji trygonometrycznych kąta $\sphericalangle CAB$ mając dane $\sin|\sphericalangle(CAB)| = \frac{4}{5}$ i $|BC| = 2$.
2. Rozwiąż trójkąt prostokątny mając dane przyprostokątne $a = \sqrt{2} - 1$, $b = \sqrt{6} - \sqrt{3}$.
3. Oblicz x , gdy:

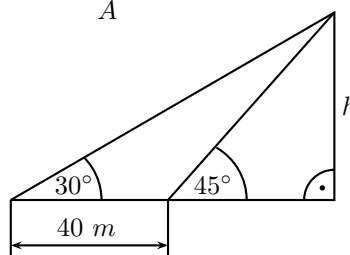
4. Oblicz długości przyprostokątnych trójkąta prostokątnego, jeśli α jest jednym z dwóch kątów ostrych trójkąta oraz $\operatorname{tg} \alpha = \frac{4}{3}$ i długość przeciwprostokątnej równa jest 15 cm.
5. Wyznacz kąty trójkąta prostokątnego wiedząc, że:
  - a) iloczyn sinusa jednego kąta ostrego i cosinusa drugiego kąta ostrego wynosi $\frac{1}{4}$.
  - b) kwadrat odwrotności tangensa kąta ostrego wynosi 3.
6. W pewnym trójkącie prostokątnym suma cosinusów kątów ostrych jest równa $\frac{2\sqrt{3}}{3}$. Oblicz iloczyn sinusów tych kątów.
7. Wyznacz wartości funkcji trygonometrycznych kątów ostrych trójkąta prostokątnego, w którym dana przyprostokątna jest dwa razy dłuższa od drugiej przyprostokątnej.
8. Dany jest prostopadłościan o krawędziach podstawy 1 dm, 2 dm i wysokości 30 cm. Podaj wartości funkcji trygonometrycznych kąta zawartego między przekątną podstawy a przekątną prostopadłościanu.
9. Korzystając z danych przedstawionych na rysunku, oblicz wartość wyrażenia: $\operatorname{tg}^2 \beta - 5 \sin \beta \operatorname{ctg} \alpha + \sqrt{1 - \cos^2 \alpha}$.
10. Turysta idzie prostą drogą wznoszącą się pod kątem 5° .
  - a) Jaką różnicę poziomów pokona po przejściu 0,5 km?
  - b) Jak długo musiałby iść tą drogą z szybkością 4,5 km/h, aby pokonać różnicę poziomów równą 130 m.
11. Przekątne deltoidu mają długości 20 cm i 30 cm. Punkt przecięcia przekątnych dzieli dłuższą z nich w stosunku 2 : 1. Oblicz miary kątów deltoidu.

12. Dany jest trójkąt ABC .
  - a) Oblicz wartość stosunku $\frac{|AB|}{|CA|}$.
  - b) Wyznacz wartości $\frac{|BC|}{|CD|}$.

13. Korzystając z danych na rysunku oblicz wysokość komina.

14. Wierzchołek latarni morskiej znajduje się 30 metrów nad poziomem morza. W kierunku latarni płynie ponton, z którego widać wierzchołek latarni pod kątem 10° . Po pewnym czasie ponton zbliżył się do latarni tak, że jej wierzchołek widać pod kątem 35° . Jaką odległość przebył ponton w tym czasie?
15. Pewnego dnia poziom wody y (w metrach) na ławicy piaskowej u wejścia do portu wyrażał się wzorem:
 $y = 14 + 10\sin\left(\frac{\pi}{12}t\right)$, gdzie t oznacza liczbę godzin jaka upłynęła od godziny 12^{00} .
 Oblicz poziom wody o godzinie 14^{00} , 15^{00} , 16^{00} . O której godzinie tego dnia woda osiągnie najwyższy poziom?
16. Wyznacz wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego α , jeśli:
- $\sin(90^\circ - \alpha) = \frac{3}{10}$
  - $\operatorname{ctg}(90^\circ - \alpha) = \frac{2}{5}$
  - $\sin\alpha = \frac{1}{3}$
  - $\operatorname{ctg}\alpha = 2,4$
17. Korzystając z tożsamości $\operatorname{ctg}^2\alpha + 1 = \frac{1}{\sin^2\alpha}$ wyznacz wartości pozostałych funkcji trygonometrycznych kąta ostrego, gdy $\operatorname{ctg}\alpha = \frac{1}{7}$.
18. Czy istnieje kąt α , dla którego
- $\sin\alpha = \frac{\sqrt{3}}{2} \wedge \sin(90^\circ - \alpha) = \frac{1}{2}$
  - $\operatorname{tg}\alpha = \sqrt{2} \wedge \operatorname{tg}(90^\circ - \alpha) = \frac{\sqrt{2}}{2}$
  - $\operatorname{tg}\alpha = \sqrt{5} - 2 \wedge \operatorname{ctg}\alpha = \sqrt{5} + 2$
  - $\operatorname{tg}\alpha = \frac{3}{4} \wedge \sin\alpha = \frac{3}{5}$
  - $3\cos\alpha - 2 = 6$
  - $\sin\alpha = \frac{\sqrt{5}-1}{2} \wedge \cos\alpha = \sqrt{\frac{\sqrt{5}-1}{2}}$
19. Wiedząc, że α jest kątem ostrym i $\operatorname{tg}\alpha = 2$, oblicz wartość wyrażenia $\frac{4\cos\alpha - \sin\alpha}{3\cos\alpha + 5\sin\alpha}$.
20. Oblicz $a - b$, gdy $a = \sin^4\alpha - \cos^4\alpha$, $b = 1 - 4\sin^2\alpha \cdot \cos^2\alpha$ dla $\alpha = 60^\circ$.
21. **Test wyboru.** Zaznacz poprawne odpowiedzi.

a) Sinus kąta ostrego α jest równy $\frac{3}{5}$. Wynika stąd, że:

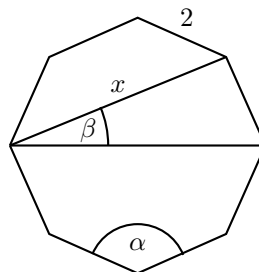
- $\cos\alpha = \frac{2}{5}$.
- $\operatorname{tg}\alpha = 0,75$.
- $\operatorname{ctg}(90^\circ - \alpha) = \frac{4}{3}$.

b) W trójkącie prostokątnym przeciwprostokątna ma długość 50 cm, a sinus jednego z kątów ostrych jest równy $\frac{24}{25}$. Zatem w tym trójkącie:

- obwód jest równy 112 cm.
- tangens jednego z kątów ostrych jest większy od 3.
- jedna z wysokości ma długość 13,44 cm.

c) W ośmiokącie foremnym o boku 2 (rysunek obok):

- $\alpha = 120^\circ$.
- $x = 2 + \sqrt{2}$.
- $\operatorname{tg}\beta = \sqrt{2} - 1$.

d) Następujące równanie jest prawdziwe dla $\alpha = 60^\circ$.

- $\cos\alpha + \cos(90^\circ - \alpha) = \frac{1}{\sqrt{3}-1}$
- $\sqrt{3}\sin\alpha - \frac{1}{2} = \operatorname{tg}45^\circ$
- $\operatorname{tg}^2\alpha + \operatorname{ctg}^2\alpha = 3 + \cos\alpha$

e) Wartość następującego wyrażenia jest równa 1.

- $\sin 40^\circ - \cos 50^\circ$
- $\frac{\sin 29^\circ}{\cos 61^\circ}$

$$(C) (\sin 20^\circ + \cos 20^\circ)(\sin 20^\circ - \cos 20^\circ) + 2\sin^2 70^\circ$$

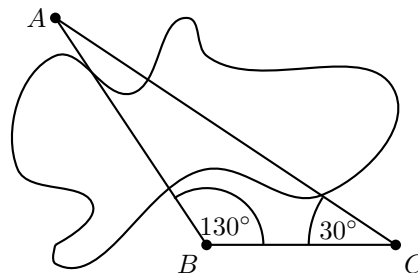
22. (R) Miary dwóch kątów trójkąta wynoszą $\frac{\pi}{6}$ i $\frac{\pi}{5}$. Oblicz miarę trzeciego kąta. Odpowiedź podaj w stopniach.
23. (R) Naszkicuj w układzie współrzędnych kąt α taki, że
- a) $\sin \alpha = -\frac{1}{3} \wedge \alpha \in \langle 270^\circ, 360^\circ \rangle$
  - b) $\cos \alpha = \frac{4}{5}$
  - c) $\operatorname{tg} \alpha = 2 \wedge \alpha \in \langle 180^\circ, 270^\circ \rangle$
  - d) $\operatorname{ctg} \alpha = -\frac{5}{3}$
24. (R) Wiedząc, że $0^\circ \leq \alpha \leq 360^\circ$, $\sin \alpha < 0$ oraz $4\operatorname{tg} \alpha = 3\sin^2 \alpha + 3\cos^2 \alpha$
- a) oblicz $\operatorname{tg} \alpha$,
  - b) zaznacz w układzie współrzędnych kąt α i podaj współrzędne dowolnego punktu, różnego od początku układu współrzędnych, który leży na końcowym ramieniu tego kąta.
25. (R) Wyznacz wartości funkcji trygonometrycznych kąta:
- a) $\beta = 120^\circ$
  - b) $\beta = 210^\circ$
  - c) $\beta = 315^\circ$
26. (R) Oblicz:
- a) $\sin 765^\circ$
  - b) $\cos 1200^\circ$
  - c) $\sin(-1710^\circ)$
  - d) $\operatorname{tg}(-750^\circ)$
  - e) $\cos(-450^\circ)$
  - f) $\operatorname{ctg}(-1395^\circ)$
  - g) $\sin(-7\pi)$
  - h) $\cos \frac{15}{2}\pi$
  - i) $\operatorname{ctg}(-\frac{23}{4}\pi)$
  - j) $\operatorname{tg} \frac{13}{3}\pi$
  - k) $2\sin 150^\circ - 3\cos 120^\circ + \operatorname{tg} 135^\circ$
27. (R) Wyznacz wartości funkcji trygonometrycznych kąta x , gdy:
- a) $\sin x = -\frac{\sqrt{5}}{5} \wedge x \in (\frac{3}{2}\pi, 2\pi)$
  - b) $\operatorname{tg} x = -3 \wedge x \in (\frac{\pi}{2}, \pi)$
  - c) $\cos x = \frac{2}{3}$
28. (R) Miary pięciu kątów tworzą ciąg arytmetyczny. Drugim wyrazem tego ciągu jest 150° a czwartym 270° . Oblicz sumę sinusów tych pięciu kątów.
29. (R) Oblicz wartość wyrażenia $\frac{\sin x + \cos x}{2\sin x - 3\cos x}$, dla $\operatorname{tg} x = 2$.
30. (R) Wykaż, że wyrażenie $\frac{-\cos 2x}{\sin x \cdot \cos x} = \operatorname{tg} x + \frac{1}{\operatorname{tg} x}$ nie jest tożsamością.
31. (R) Sprawdź, czy podana równość jest tożsamością trygonometryczną:
- a) $1 - (\cos \alpha - \sin \alpha)^2 = 2\sin \alpha \cos \alpha$
  - b) $\frac{\cos^2 \alpha}{1 - \sin^2 \alpha} = \left(\frac{\sin^2 \alpha}{1 - \cos^2 \alpha} \right)^{-1}$
  - c) $\cos \alpha \sqrt{1 + \operatorname{tg}^2 \alpha} = -1$ dla $\alpha \in (\frac{\pi}{2}, \frac{3}{2}\pi)$
  - d) $\frac{\cos \alpha}{1 - \sin \alpha} = \frac{1 + \sin \alpha}{\cos \alpha}$, dla $\alpha \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$, gdzie $k \in \mathbb{C}$.
32. (R) Rozwiąż równanie:
- a) $\cos 3x = \sin \frac{5}{6}\pi$
  - b) $\operatorname{tg} x = \sin x$, gdy $x \in (-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2})$
  - c) $\sqrt{3}\operatorname{tg}(\frac{\pi}{2}x) = 1$
  - d) $\operatorname{ctg} x = -\frac{\sqrt{3}}{3}$, gdzie $x \in (-\pi, 0)$
  - e) $\cos x = -\frac{\sqrt{2}}{2}$

33. (R) a) Oblicz wartość wyrażenia $\sin 2x$, jeśli $\operatorname{ctg} x = 5 \wedge x \in (0, \frac{\pi}{2})$.
b) Sprawdź, czy $\operatorname{ctg} 10^\circ - \operatorname{ctg} 20^\circ = \frac{1}{\sin 20^\circ}$.
c) Na podstawie wzoru: $\sin(\alpha + \beta) = \sin\alpha \cos\beta + \sin\beta \cos\alpha$, oblicz: $\sin 75^\circ$.
d) Oblicz $\sin\alpha + \cos\alpha$, gdy $\sin\alpha \cdot \cos\alpha = 0,5$.
34. (R) Dla jakich wartości parametru:
a) m równanie $3\cos x - 2 = m$ ma rozwiązanie;
b) a istnieje rozwiązanie równania $\sin x = 2a - 3$;
c) Dane jest równanie $\sin x = a^2 + 1$, z niewiadomą x . Wyznacz wszystkie wartości parametru a , dla których dane równanie nie ma rozwiązań.
d) Wyznacz wszystkie wartości parametru m , dla których równanie $(\sin^2 x - \cos^2 x)^2 + m^2 - 5 = 0$ z niewiadomą x ma rozwiązanie.
35. (R) Dana jest funkcja f o wzorze $f(x) = \cos 2x + 4\cos x + 3$.
a) Oblicz $f(\pi)$.
b) Wyznacz zbiór miejsc zerowych funkcji f .
36. (R) Wyznacz największą ujemną liczbę spełniającą równanie $\cos(x + \frac{\pi}{6}) = -\frac{1}{2}$.
37. (R) Zbiór A jest zbiorem rozwiązań równania $\cos 3x = \cos x$ w zbiorze liczb rzeczywistych, zaś B zbiorem rozwiązań równania $\sin 4x = 0$ w przedziale $x \in (0, 2\pi)$. Wyznacz iloczyn zbiorów A i B .
38. (R) a) Rozwiąż równanie: $1 + \cos 2x = \cos x$.
b) Podaj współrzędne punktów przecięcia się wykresów funkcji $y = \sin x$ i $y = \cos 2x$ w przedziale $\langle -\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2} \rangle$.
c) Rozwiąż równanie $2\cos^2 x = \sin x - 1$.
d) Rozwiąż równanie $\frac{1}{\sin x} = \frac{1}{\sin 4x}$ w przedziale $\langle -\pi, \pi \rangle$.
39. (R) Wyznacz wszystkie rozwiązania równania $2\cos 2x = \cos x$ należące do przedziału $\langle 0, 2 \rangle$.
40. (R) Dane jest równanie postaci $(\cos x - 1) \cdot (\cos x + p + 1) = 0$, gdzie $p \in \mathbb{R}$ jest parametrem.
a) Dla $p = -1$ wypisz wszystkie rozwiązania tego równania należące do przedziału $\langle 0; 5 \rangle$.
b) Wyznacz wszystkie wartości parametru p , dla których dane równanie ma w przedziale $\langle -\pi; \pi \rangle$ trzy różne rozwiązania.
41. (R) Dana jest funkcja f określona wzorem $f(x) = \frac{\sin^2 x - |\sin x|}{\sin x}$ dla $x \in (0, \pi) \cup (\pi, 2\pi)$.
a) Naskicuj wykres funkcji f .
b) Wyznacz miejsca zerowe funkcji f .
42. (R) a) Naskicuj wykres funkcji $y = \sin 2x$ w przedziale $\langle -2\pi, 2\pi \rangle$.
b) Naskicuj wykres funkcji $y = \frac{|\sin 2x|}{\sin 2x}$ w przedziale $\langle -2\pi, 2\pi \rangle$ i zapisz, dla których liczb z tego przedziału spełniona jest nierówność $\frac{|\sin 2x|}{\sin 2x} < 0$.
43. (R) Naskicuj wykres funkcji f i odczytaj z niego jego miejsca zerowe i zbiór wartości:
a) $f(x) = \sin(x - \frac{\pi}{2})$
b) $f(x) = \cos(x + \frac{\pi}{3})$
c) $f(x) = \operatorname{ctg}(x - \frac{\pi}{6})$
d) Naskicuj dla $x \in \langle -\pi, \pi \rangle$ wykres funkcji $y = |\cos x|$.
e) Naskicuj wykres funkcji $f(x) = -2\sin x \cos x$ dla $x \in (-\pi, \pi)$, podaj jej miejsca zerowe i przedziały, w których funkcja przyjmuje wartości dodatnie.
f) Wyznacz okres zasadniczy funkcji i sporządź jej wykres $g(x) = \sin x + \cos x$.
44. (R) a) Wyznacz wszystkie liczby z przedziału $(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2})$, które spełniają nierówność $\operatorname{tg} x > -1$.
b) Rozwiąż nierówność $\cos x \leq 0,5$ w przedziale $\langle 0, 2\pi \rangle$.
c) Odczytaj z wykresu funkcji, dla jakich wartości argumentu $x \in \langle 0, 2\pi \rangle$ spełniona jest nierówność $\sin x > -\frac{1}{2}$.
d) Rozwiąż nierówność $\operatorname{ctg} x \geq 1$.

Funkcje trygonometryczne

mgr A. Piłat, mgr M. Małycha

45. (R) Obiekty A i B leżą po dwóch stronach jeziora. W terenie dokonano pomiarów odpowiednich kątów i ich wyniki przedstawiono na rysunku. Odległość między obiektami B i C jest równa 400 m. Oblicz odległość w linii prostej między obiektami A i B i podaj wynik, zaokrąglając go do jednego metra.

46. (R) Dany jest trójkąt o bokach długości 1, $\frac{3}{2}$, 2. Oblicz cosinus i sinus kąta leżącego naprzeciw najkrótszego boku tego trójkąta.
47. (RR) Wyznacz pochodną funkcji $y = \frac{x}{1-\cos x}$.
48. (RR) Zbadaj monotoniczność funkcji określonej wzorem $f(x) = 5x + \cos 4x$.
49. (RR) **a)** Zbadaj, czy istnieje styczna do krzywej o równaniu $y = \frac{1}{4}\sin 2x$ równoległa do prostej o równaniu $y = -x$.
- b)** Wyznacz współczynnik kierunkowy stycznej do wykresu funkcji $f(x) = \cos^2 2x$ w punkcie $M = (x_0, f(x_0))$ jeśli $x_0 = \frac{3}{8}\pi$.